

בְּדֶרֶךְ זֶה תֵּלֶךְ אֹרֶיךָ
פִּתִּיתָהּ לְתֶם תּוֹם דְּבָרֶיךָ
וּבְטוֹב יִשְׁכְּנוּ עֲדָרֵי חֲבִירֶיךָ 30
בְּרוּךְ...<

שׁוּב <אָל> / זֹאת אֶרֶץ חִיפָן
וְבָהּ לְבִטָּח תִּמָּצָא כָּל חִיפָן
בְּעֵת מַסְכִּית אִם מְצִלִּיחַ חִיפָן
אֲזֹר חֶלֶץ וְאִמָּץ בְּעֶלֶץ
וְאֵל שְׁלוֹם פִּילְטוּ מִכָּל פֶּלֶץ 35
בְּרוּךְ...<

וישלח יעקב (בר' לב:ג)

וַיִּשְׁלַח / אִישׁ הַנוֹשֵׁעַ
מִלְאָכִים לַחֲנִיף לְאִישׁ רָשָׁע
מִחֶרֶב בִּירֶךְ בָּהּ לְהוֹשִׁיעַ
וְאוֹתוֹ שֶׁעַ אַח הַנִּיפְשָׁע
וְהוֹגֵנֵן תֶּם בִּימִין צִדִּיק וְנוֹשֵׁעַ 5
בְּרוּךְ...<

וישלח יעקב: אוכספורד 2714/6 דף ב19. נדפס שם, עמ' 46-47.

28 בדרך... אורֶיךָ: אלמדך ואנהיגך בדרך אשר תלך בה; ועל פי תה' לב:ח. 29 פיתיתה לתם: שידלת את יעקב. תום דברֶיךָ: בדברֶיךָ השלמים והתמימים. 30 עדרי חבִירֶיךָ: קהלות ישראל. 31 ארץ חִיפָן: ארץ ישראל, והכינוי על פי מלאכי ג:יב. 33 מסכית: קשה, ואולי צ"ל: הסכית, כלומר: כאשר הקשיב. אם... חִיפָן: אם מצליח חפצו. 34 אזור חֶלֶץ ואמץ: אזור חלציו ונתגבר. בעֶלֶץ: בשמחה. 35 פֶּלֶץ: פלצות, רעה.

וישלח 1 איש הנושע: יעקב. 2 לחניף לאיש רשע: ביקורת על יעקב ששלח מלאכים אל עשיו נשמעת במדרשים (עי' בר"ר עה), אך הפייטן איננו רומז לכך שמעשהו של יעקב היה שלילי, ואולי הוא מכוון למדרש הרואה באור חיובי את המעשה, וכגון המובא ממדרש הביאור (על פי כ"י) בחומש תורה שלמה, כך שיש, עמ' תתתנז (והשווה פדר"א פל"ז): הוא שאמרו חכמים מחנפין לרשע מפני דרכי שלום. 3 מחרב בִּירֶךְ בה: נראה שצ"ל: מחרב בורך בה, כלומר: מן החרב אשר עשיו בורך בה. 4 ואותו שע: ואליו שעה, פנה, והתפייס אתו. אח הניפשע: עשיו, והלשון על פי מש' יח:ט. 5 צדיק ונושע: כאן כינוי לקב"ה, והלשון על פי זכ' ט:ט.

וְיִשְׁלַח / בְּרָכָה מַחְנִינָה
וְדַבְּרִי בְקֶשֶׁה וּתְחִינָה
עֲשׂוֹת דְּבָרָיו בַּמִּתּוֹנָה
לְשִׁמּוֹר בְּמִבְקֵשׁ תּוֹאנָה
10 וּבִרְכַּת טַל תְּחִי לָתֵם לְבַד נִיתָנָה
בְּרוּךְ...<

וְיִשְׁלַח / גֹּד צֶדֶק עִם אֲרָמִי
שְׁלוּחִים לְפִתּוֹת לְאִישׁ חוּמִי
סָח פֶּן כְּמוֹ צוֹיִתָנִי אָמִי
יֶאֱרֹב וַיַּעֲרִמִי וַיַּחֲרִמִי
15 וְסָח לֹא קָדוֹשׁ אֶל תִּירָא חֵילֶךְ עָמִי
בְּרוּךְ...<

וְיִשְׁלַח / דִּבְרֵי כִיבוּשִׁים
לְכַבּוֹשׁ כָּעֵס הַרְבוֹת מְלֻבָּשִׁים
לְהַכְנִיעַ גְּאוּוֹת מְלֵא כֶחָשִׁים
מְרָמוֹת וְתוֹךְ וְשֹׁא וְנִחְשִׁים
20 וּבְמַרְגִּיעָה תֵם וְזָרְעוּ נּוֹפְשִׁים
בְּרוּךְ...<

6 ברכה: המנחה ששלח יעקב לעשיו, ואמר עליה: קח נא את ברכתי (בר' לג:יא). מחנינה: מאשר חנן אותו ה' (שם). 8 במתונה: הכוונה: במתינות, בפיוס. ואולי הוא: במתינה. 9 לשמור: להשמר. במבקש תואנה: מעשיו. 10 וברכת... ניתנה: רמז לברכת יצחק ליעקב (בר' כז:כח). 11 גֹד: כנראה: גֹר, מלשון 'עם לבן גרתי' שבפסוק. וְגֹר צֶדֶק עִם אֲרָמִי הוא יעקב שגר עם לבן הארמי ועמד בצדקו, ובדומה למובא במדרשים מאוחרים שיעקב גר עם לבן וקיים בכל זאת תרי"ג מצוות (עי' לקח טוב, וישלח, ה, עמ' 164; מדרש אגדה, וישלח, ו, עמ' פב; מדרש הגדול, וישלח, ה, עמ' תקסא). 12 לְאִישׁ חוּמִי: את עשיו; ואת הכינוי 'איש חומי' לעשיו פירש דוידזון שהכוונה לאדמוני, שחום. אבל אולי צ"ל: לאיש חרמי, ובדומה לכינויים השליליים לעשיו בטורים 4, 9, 18. 13-14 סח... ויחרימי: שיעור הטורים: סח (יעקב): פן (שמא) יארוּב עשיו ויערימי ויחרימי, כמו צויתני (כפי שהזהירתיני) אמי רבקה (בבר' כז:מב). צויתני: צ"ל כנראה: צִתָנִי; וזולאי קרא: צייתני, ופירש: השמיעתני. ויערימי: יעמידני ערום מכל קנייני. ויחרימי: ויהרגני. 15 לֹא: משובש, וצ"ל: לו. קָדוֹשׁ: הקב"ה. חֵילֶךְ עָמִי: יעקב שהוא חלקו של ה' וממנו יצא עמו. והלשון על פי מיכה ב:ד, בשינוי המשמעות. 17 הרבות מְלֻבָּשִׁים: צ"ל כנראה: חרבות מְלֻבָּשִׁים, מחנה עשיו העוטה כלי מלחמה. 18 מְלֵא כֶחָשִׁים: עשיו. 19 מְרָמוֹת וְתוֹךְ: דברי מרמה ותככים (תה' יז:). ונחשים: מלשון נָחשׁ,

וְיִשְׁלַח / הָבֵא מִן הָבֵא בְּיָדוֹ
וְנָהָג עַד עֵתָה דֹדוֹ
לְהִינָצֵל כְּצָבִי מִיָּדוֹ
וּבְאַחֲרִית לִי שָׁחַק יוֹם אִידוֹ
וְעַד יִירָצָה עֵינָיו בְּעֵקֶב נְעֻמָּה וְעֵבְדוֹ 25
בְּרוּךְ...<

וְיִשְׁלַח / וְיִקְדֶּם פָּנָיו
בְּמִנְחָה הַהוֹלֶכֶת לְפָנָיו
קָם נָשָׂא פָנָיו וְהוֹנִה כָּא לְפָנָיו
יָרָא [מ]צָר [וְ]רָעָמוֹ פָּנָיו
וְאֵל הַיְבִטִּיחוֹ לֹא יַחֲוֶרּוּ פָנָיו 30
בְּרוּךְ...<

וְיִשְׁלַח / זָף יִרְאֶה אוֹצְרוֹ
לְהַכְמִיר מַעֵי רַבֵּת צָרָרוֹ
וְעַת נָפַל עַל צְוָאָרוֹ

קסס. 21 הָבֵא: יעקב שבא מפדן (ועל פי דוידזון: יעקב שנאמר עליו 'בא אחיך' בבר' כז:לה). מן
הָבֵא בְּיָדוֹ: בר' לב:ג. 22 וְנָהָג... דֹדוֹ: ועד עתה נהג צאן דודו, לבן; וזולאי מציע לתקן
ולקרו: ונהג עדר עדר לבדו. 23 לְהִינָצֵל... מִיָּדוֹ: כנראה: כדי להינצל מיד עשיו שביקש
להרגו, אך אפשר שהכינוי מוסב כאן על לבן, והפייטן מכוון להצלת יעקב מידי. והלשון על פי מש'
ו:ה. 24-25 וּבְאַחֲרִית... וְעֵבְדוֹ: הטורים קשים; דוידזון קורא: ובאחרית לשחק, ומפרש את
טור 25 כמדבר על יעקב, ו'ועבדו' חוזר אל לבן, כלומר: עד שתמצה הרמיה (עיקב) שרימה יעקב את
עשיו (נעקב) – נאלץ יעקב לעבוד את לבן. אך אפשר שהטורים מדברים על מפלתו של עשיו
באחריתו (בין אם מדובר בפגישתו הפרטית עם יעקב ובין אם מדובר בעם אדום ומפלתו לעתיד,
בבוא הגאולה – אם כי העניין האחרון איננו רמזו ביתר טורי השבעתא), ויש לפרש: באחריתו
של עשיו יגיע יום אידו (ו'לי שחק' אולי הוא אכן לשון שחוק, אך לא ברור), ועד שיירצה יעקב ויגיע
זמנו לקבל שכרו באחריתו של עשיו – יעבדנו יעקב (ישפיל את עצמו יעקב לפני עשיו – או
יעבוד עם ישראל את רומי-אדום). ו'בעקב' כאן מקביל ל'באחרית' שבטור הקודם (השווה ד"ר ג:ב:
ועד היכן אני מיסר אתכם – עד העקב, וכן שם ג:א: אבל שכרו בעקב אני נותן לכם).
27 בְּמִנְחָה... לְפָנָיו: על פי בר' לב:כ. 29 צָרָר: עשיו. ורעמו פניו: של יעקב. 30 לֹא יַחֲוֶרּוּ
פָנָיו: לא תגרום לא בושה, ועל פי יש' כט:כב. ומלת המעבר חסרה כאן, ולכן אפשר שצ"ל בראש
הטור: ואל טוב הבטיחו. 31 זָךְ: יעקב. יִרְאֶה אוֹצְרוֹ: אשר יראת ה' היא אוצרו, על פי יש' לג:ו.
32 לְהַכְמִיר... צָרָרוֹ: לגרום לעשיו שייכמרו מעיו וירחם על יעקב (כצירוף של הביטוי 'נכמרו
רחמיה' עם 'המו מעיו'). ועל פי בר' עח:ט, עמ' 927 (ובשינויי הנוסחאות שם): מלמד שנכמרו
רחמיו באותה שעה ונשקו מכל לבו. רַבֵּת צָרָרוֹ: עשיו, והלשון על פי תה' קכט:א-ב.

נהרס ושיניו ותש רוב ייצרו
 כי עימו אל שלום לנוצרו 35
 ב>רוך...< עושה

ויבא יעקב (בר' לג:יח)

ויבא יעקב / אזר אומן
 שלם מכל מום ושימך
 לבוא נחה ושקטה ארץ
 כי פריץ בו לא פרץ
 והוגן בחוץ לארץ ובארץ 5
 ב>רוך...<

ויבא יעקב / ברון ודיצה
 ברוב פריצה ולא בפירצה
 שמיח כי שלל רב מצא
 כי שומרו יצילו נמצא

ויבא יעקב: אוכספורד 2714/6 דף 219. נדפס שם, עמ' 47.

33-34 ועת... ושיניו: על פי בר"ר שם (ובשינויי הנוסחאות): מלמד שלא ביקש לנשקו אלא לנשכו ונעשה צוארו של אבינו יעקב של שיש וקהו שניו של אותו רשע (והפייטן רומז כאן לשתי דעות מנוגדות שבמדרש ומצרפן כאחת). נהרס ושיניו: כנראה: נהרסו שיניו. 35 עימו: עם יעקב.

ויבא יעקב 1 אזר: מתבקש כאן תואר, וכגון אזור. 2 שלם מכל מום: על פי בר"ר עט:ה עמ' 940: ולפי שכתוב והוא צלע על ירכו (בר' לב:לב), ברם הכא שלם בגופו. ושימך: חטא (והשווה בר"ר שם א). 3 לבוא: אולי צ"ל לבואו (דידון). 4 פריץ... פרץ: כנראה: כי הרשע (עשיו) לא פרץ בו; אך החרוזה לקויה, ואולי הנוסח המקורי שונה (וכעין: כי לא פרץ בו פריץ). 7 ברוב פריצה: באוכלוסין מרובים. בפירצה: בחסרון. 8 שלל... מצא: ברכוש ובבנים. 9 שומרו: הקב"ה. יצילו: כנראה משובש, ואולי צ"ל: וצילו (לשון מחסה והגנה; מ' זולאי).